

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 3 krone.

Vredništvo in upravnništvo Komenskega (Poljske) ulice št. 12.

Ali se še nahajajo pristno gregorijanske melodije?

(Konec.)

nobeni umetnosti ne nahajamo izrednih skokov; treba je bilo dolgotrajnih dob, da so prišle do vrhunca. Polifonija je nastopila svojo pot za časa Hukbalda (10. stol.) in dospela do vrha šele v 16. stol. s Palestrinom; novejša harmonija se je pričela z Viadanovem generalbasom (začetkom 17. stol.) in je potrebovala skoro 300 let, da se je povzpela do one višine, ki nam pred oči stopi v Rih. Wagnerjevih skladbah. Monodija se je začela v drugi polovici 16. stol. in žela največjo slavo šele 200 let pozneje s koloraturnim in bravurnim petjem. In vsi ti razvoji so se godili v veliko ugodnejših okoliščinah, kot jih je podajal čas pred 10. stoletjem.

Tudi si ne moremo misliti, da bi cerkveni predstojniki ne bili nad spevi čuli. G. Morin navaja pismo, v katerem papež Leon IV. (847—855) nekega opata Honorata (bržkone farfaskega) graja, da v njegovem samostanu petje sv. papeža Gregorija zaničujejo ter da se drže drugih napevov namesto onih, ki se rabijo skoro po vsi zahodnji cerkvi. Ukazuje mu pod kaznijo izobčenja, da naj se ravna „in modulatione et lectione“ po rimski cerkvi.¹⁾ Toda vsa skrb in pazljivost ni mogla tega zabraniti, tako da se je Gvidonu potrebno zdelo potožiti, da je skoraj ravno toliko antifonarjev, kolikor pevskih učiteljev, ker vsak izmed njih ne vme drugače razlaga. Kdor te besede obrača na način popevanja, se pregreši zoper besedilo in smisel Gvidonovega stavka.

Toda bodisi — datum non est concessum — da hranijo celò najstarejši nevmirani rokopisi pristne Gregorije melodije, vendar ostane še le-to vprašanje, je-li prenos teh nevm na črte in note tudi pravi. Nobeden v novejšem času postavljenih nevmskih sistemov ni v stanu navesti pravila, po katerem naj bi se obravnavali intervali ali kdaj naj imajo posamezna znamenja ta ali drug pomen. In tako moremo z notami pisanimi melodijami v primeri k nevmiranim prisoditi le neko zunajno sličnost in ne več. In ako nam kdo poroče, da se nam podaja vsaj bistvo teh melodij, vendar zopet ne bode mogel dokazati, kaj da je to bistvo.

¹⁾ Les véritables Origines etc. pag. 11.

Ako pretehtamo tu navedene uzroke za in zoper pristnost takozvanih gregorijanskih melodij, kakoršne se nahajajo v s črtami oskrbljenih rokopisih 11. stoletja, mora vsak bravec brez predsodkov pripoznati, da se trditev o pristnosti teh melodij ne more vzdržati, temveč da moremo v njih spoznavati pogregorijansko delo. Da se pa s tem spevom samim ne krati ne vrednost ne umetnost, je jasno vsakemu pametnemu človeku.

Ali imamo prav, če se branimo latinskega jezika kot splošnega cerkvenoliturgičnega jezika?

Po petindvajsetletnem neumornem, zares apostolskem delovanju se bolj in bolj bliža naše „Cecilijino društvo“ stavljenemu si velevzvišenemu namenu: urediti in preosnovati med Slovenci cerkveno petje in glasbo na podlagi določeb sv. cerkve. Na premnogih slovenskih korih kranjske, koroške, štajerske in primorske dežele se že razlega glasba, uravnana po volji sv. cerkve, očiščena in otrebljena posvetnega duha; a žal, — ne še povsod! V nekaterih cerkvah še do zdaj nočejo popolnoma utihniti poskočnice in polke, drugod zopet se kršijo cerkvene določbe, zapovedujoče pri strogoliturgičnih opravilih petje v latinskem jeziku.

Oni, ki oskrbujejo, oziroma pospešujejo nedostojno cerkveno glasbo nimajo niti enega pametnega in zadostnega razloga, s katerim bi mogli zagovarjati svoje ravnanje. Kajti če bi se le malo zavedali svetosti hiše božje in sv. opravil, ki se v njej vrše, bi nedvomno morali kreniti na drugo, boljše pot. Nasprotno pa skušajo neprijatelji latinskega jezika vedno in vedno na kakršenkoli način ugovarjati zoper cerkvene naredbe, ki jasno in določno govore za latinski jezik kot splošni cerkvenoliturgični jezik.

Nekaterim namreč se zdi določba sv. cerkve gledé latinskega jezika premalo važna, da bi jo upoštevali in se je držali; drugi zopet jo imajo za neumestno, neutemeljeno in barbarsko; tretjim se pa celo dozdeva, da onemogočuje razne duhovne koristi, ki bi jih verniki sicer imeli od daritve sv. maše, in to zlasti radi tega, ker verniki ne razumijo nič ali prav malo petja v latinskem jeziku.

Dasi se je o tem predmetu že dosti pisalo v Cerkv. Glasbeniku, vendar menim da ne bo škodilo, če še enkrat spravimo to stvarino na dan, da se odločno potegnemo za sv. cerkev in ovržemo zgoraj navedene ugovore.

Določba sv. cerkve gledé latinskega jezika je važna, ravno tako važna kot vsaka druga. V njej je izražena volja namestnice Kristusove na zemlji, ki smo jo dolžni poslušati. Z žalostjo moramo konstatirati, da se zoper omenjeno cerkveno določbo ravna tudi v krajih, kjer ni nobenih ovir peti v latinskem jeziku. Tuintam se seveda v resnici dobé kraji, kjer razmere ne dopuščajo petja v latinskem jeziku; no ti so seveda začasno opravičeni, ker nemogočih stvari tudi cerkev ne more tirjati in jih ne tirja. A tega ne moremo reči o onih, ki se nalašč in takorekoč trmoglavo upirajo cerkveni določbi gledé latinskega petja.

V krajih, kjer župnik oziroma kaplan, organist in pevci poznajo določbe sv. cerkve in vedo, da se mora pri slovesni sv. maši peti v latinskem jeziku ter morejo to storiti, a ne store in pojo raje v domačem jeziku, kjer njim samim in ljudstvu tako ugaja, — tam se zanemarja glavni smoter cerkvenega petja: češčenje božje, tam se v resnici ne obhaja bogoslužje, temveč dotični faktorji in izvršujoči pevci služijo sebi, časte sebe in sosesko. „Mar hoče Gospod žgavnih in klavnih darov in ne veliko bolj, da se poslušša njegov glas? Pokorščina je boljša nego darovi . . . . Ustavljeni se je kakor greh vraževanja, in nepokoren biti kakor hudobija malikovanja.“ Tako je govoril Gospod Bog v stari zavezi po preroku Samuelu nepokornemu kralju Savlu. In če bi Gospod hotel dandanes karati neposlušne cerkvene kore, gotovo bi jim dejal: „Pokorščina, katero ste dolžni od mene postavljeni cerkvi, je boljša in mi je ljubša nego vse vaše pesmi.“

Dasi je kljub tolikerkim kar najbolj jasnim cerkvenim določbam v nekaterih krajih še vedno navada, — pravzaprav razvada —, peti pri slovesni službi božji v domačem jeziku, to nikakor ne spremeni volje in postave sv. cerkve. Priznано je cerkvenopravno načelo: *Contra rubricas nulla praescriptio!* Pa tudi ko bi tega načela ne bilo in bi se zdelo, da je dolgoletna nasprotna navada premagala in razveljavila cerkvene določbe, bi iste še vedno trdno stale, in z njimi vred tudi določba gledé latinskega jezika. Kajti cerkev ni molčala. Vedno in vedno je ponavljala in pojasnjevala dane določbe. Kadarkoli še do dandanes so škofje oziroma župniki povprašali kongregacijo sv. obredov gledé te zadeve, vsekdar so dobili enak odgovor, potrjujoč prejšnje določbe. Ob takih prilikah pa sv. stolica zraventega še vedno ukazuje, naj dušni pastirji delajo na to, da se odpravi vsaka zloraba, in da se končno povsod pri slovesni sv. maši ohrani oni red, ki je bil od prvih začetkov v rimsko-katoliški cerkvi.

Za našo škofijo je posebne važnosti določba za cecilianstvo tolikanj vnetega škofa Jan. Kriz. Pogačarja, natisnjena v 12. šte. „Laib. Diöcesanblatt-a“ iz leta 1880., in ponatisnjena v *Cerkv. Glasb.* (2. številka; Letnik IV.)

Uvidevši tedaj važnost cerkvenih določb gotovo nimamo prav, ako se branimo latinskega jezika kot splošnega cerkv.-liturgičnega jezika.

II. Za določbo glede latinskega jezika ima cerkev tehtne, zelo umestne in pametne razloge.

Kakor znano, so poglavitna znamenja, katera je dal Kristus svoji cerkvi kot edino pravi in zveličavni cerkvi, ta-le: *a)* edinost, *b)* svetost *c)* vesoljnost (katoliciteta) in *d)* apostolnost. So pa hkrati ta štiri znamenja, — tako smelo trdimo —, tudi najtrdnjši dokumenti sv. cerkve, opravičujejoči latinski jezik kot splošni cerkvenoliturgični jezik.

a) Ena je rimskokatoliška cerkev v veri; ena hoče biti tudi v jeziku. Ravno ta edinost v jeziku ji daje jasen odsvit reelne verske enote. Edinost v jeziku utrjuje edinost v veri. Po edinosti v jeziku skuša cerkev ohraniti svoje vernike v edinosti vere; tu ji je mar za

ono edinost, za katero je molil po zadnji večerji naš Gospod Izveličar z besedami: „Da bodo vsi eno, kakor Ti Oče v meni in jaz v Tebi!“

Papeži so vedno povdarjali edinost v jeziku kot glavno sredstvo, ki naj najtesneje veže narode s središčem krščanstva. Iz ravno istega namena so tudi oznanovavci sv. evangelija, dospevši iz Rima med razne narode, n. pr. sv. opat Avgustin na Angleško (l. 596.), sv. Bonifacij na Nemško (l. 772.) in drugi, uvedli pri dotičnih narodih bogoslužje v latinskem jeziku. (Dalje. prih.)

Dopisi.

Vrhnika 5. maja. — Komur izmed cenjenih bravcev „C. Gl.“ ni znano ime Vrhnika? Ne mislim pa: znano iz lista samega. Saj v vseh svojih 25 letnikih nima še „Cerk. Glasbenik“ ne enega dopisa iz Vrhnik. Pač pa znano od drugod, ker Vrhnika zares slovi v mnogih ozirih. Slovi pred vsem že po svoji starodavni zgodovini. Dasi nimamo tako žive domišljije, da bi celo starodavnega Jazona gledali v duhu, kako z zlatim runom prihaja tudi v Nauportus, vendar ne pretiravamo, ako trdimo, da se ime Nauportus že zgodaj in častno omenja v zgodovini. Posebno ob gotovem času je bil ta kraj že kaj mogočna vojaška postojanka rimska, z Emono samo v neposredni dotiki. Slovi dalje po svoji čudovito lepi legi. Okrog holmca sv. Trojice se ti tako lepo razprostira v prijetni dolinici ob izviru Ljubljaničnice, da začuden gledaš toliko lepoto in si moraš priznati, da je Vrhnika res lep kraj. Slovi po dobrem, globoko vernem in značajnem ljudstvu, katerega vse naspotne prizadevanje ne more omajati v njegovi zares katoliški zavesti.

A, dragi čitatelj, še po nečem drugem slovi Vrhnika že od nekdaj. In to bo tebe najbolj zanimalo: slovi po — lepem cerkvenem petju!

Da, lepo se peva na Vrhniki že dolgo časa. Naj omenim le, da je lansko leto minulo že 25 let, od kar tu na Vrhniki vodi cerkveno petje in orgljanje mož, ki pač zasluži, da se ga enkrat častno omenja tudi v tem listu, g. nadučitelj Vinko Levstik.

Ne dotikam se tega, kako uzoren učitelj je on, kako v lepem soglasju deluje vsa leta z duhovščino na polju vzgoje. To bodi omenjeno le mimogrede: služi mu gotovo v čast! A zasluge njegove za cerkveno petje naj povdarjam!

Pred vsem je g. Levstik pravi mojster na orglah. Po pravici ga lahko prištevamo našim najboljšim organistom. Njegovo spremljanje je vsikdar globoko premišljeno, nikdar preglasno, zraven lepo in mnogovrstno registrovano. Živa umetniška domišljija pa mu da potem izumiti — ako ne igra iz not — vselej primernih med- in poiger, ki poslušalca nikdar ne motijo in ne ovirajo, vselej le podpirajo v njegovi pobožnosti. To je res prava meditacija! In kako lepo se on vtopi v duha cerkvenega leta! Nežno božično veselje, resnoba postnega časa, veličastna mogočnost Velike noči, vse ti najde primeren odmev v njegovi igri!

Ker je orgljanje tako premišljeno, živo čuteče, potem bi se bilo pač čuditi, ako bi tudi petje ne bilo tako. Tudi ono je popolno globokega čuta, fine nijanse. Gospodje so ob priliki zadnjega sv. misijona trdili, da se tako lepo poje malokje. Ista sodba se je slišala že večkrat.

In vendar zbor sedaj ni velik. Da, za dekanjsko in še posebno za tako veliko in prostorno cerkev, kot je vrhniška, je odločno premajhen. Šteje 2 soprana, 2 alta, 3 tenore in 3 base. A kar je posebnost, je to, da je nekaj oseb že zares precejšno število let pri petju. Ena pevkinja na pr. sedaj že 18. leto, druga 12., tretja 9., en pevec 16. in drugi 8. leto! Lepo znamenje, kaj ne?

Toliko v obče o petju in orgljanju.

A sedaj še nekoliko o tem, kaj se poje. Saj posebno pri cerkvenem petju še ni vse na tem, da se lepo poje; treba se je vprašati vselej tudi, se li poje tudi liturgično, kakor to sv. cerkev želi in hoče!

Ozir liturgičnega petja pa je bila na Vrhniki do zadnjega časa precejšna težava. In sicer je to prav močno ovirala stvar, na katero bi človek na prvi hip niti misliti ne mogel, navada namreč, da je bila vsako nedeljo brez izjeme ob 10. peta sv. maša.

Stvar je sama na sebi kaj lepa, da idealna! A praktična za obširne fare po deželi nikakor ni! Ako je služba božja v vsem vravnana po navodilih sv. cerkve, torej tudi petje liturgično, potem trpi za navadne nedelje predolgo! Delavno ljudstvo, ki ima daleč v cerkev in jih mnogo želi popoldne že zopet v cerkev, s tem ne more biti zadovoljno. Posledica je torej, da se na obeh straneh, tako pred altarjem, kakor na koru le gleda, kako bi se čim hitreje opravilo. In ni čuda, ako nastane potem vsaj ob navadnih nedeljah nekaj mixtum: pred altarjem latinsko petje, na koru pa vse slovensko, kar seveda nikakor ni prav.

Prav zato pa je gledé na dejanske razmere bila velepomembna naredba tudi za cerkveno petje vrlo vnetega č. g. dekana Lovro Gantarja, da bodijo pete maše le ob večjih praznikih, kot je to navadno po deželi, tedaj pa za res liturgično pravilno.

In tako se tedaj tudi godi. Petje je zares liturgično, v soglasju s cerkvenimi predpisi in določili. Pri tihih mašah poje se lepo slovensko, pri petih pa pravilno latinsko: *introitus i. t. d.*

Naj iz obširnega tukajšnjega cerkveno-glasbenega repertorija navedem le nekaterih skladeb, ki so se peje zadnje čase: A. Foerster, op. 25. „*Missa solemnis*“; A. Foerster, op. 15. „*M. in hon. st. Caeciliae*“, Ig. Hladnik, op. 16. „*M. in hon. st. Petri in Pavli*“; P. Angelik Hribar „*M. Tota pulchra es Maria*“ in „*M. in h. st. Josephi*“; A. Kaim, op. 1. „*M. in hon. st. Caeciliae*“; J. Lavtižar, op. 1. in hon. st. Nicolai“; J. Singenberger „*M. St. Angelorum Custodum*“; J. Schweitzer, op. 26. „*Kind-Jesu-Messe*“ in dr. Fr. Witt op. 8. „*M. in hon. st. Francisci*“. Requiem se poje od A. Foerster-ja in P. Angelika.

Gradualov poje se cela vrsta iz A. Foerster-jeve zbirke. Vidi se že, da se bo ta neprecenljiva zbirka čedalje bolj udomačila.

Ofertorije jemljo od različnih skladateljev: iz „*C. Gl-a.*“, iz „*Lauda Sion*“, iz Tresch-ovega „*Enchiridiona*“ i. t. d. Večkrat pa zapoje tudi po pravilno recitiranem dnevnem ofertoriju kako primerno vlogo n. pr. Ave Marija (A. Medved, Burgarell, I. Skraup), Bone Deus (A. Nedved, op. 18). Jubilate (Aiblinger), Ave verum (Mozart) i. dr.

Slovenskih pesmi niti ne naštevam. Saj so zastopani vsi boljši slovenski skladatelji s svojimi zbirkami.

Da je cerkveni pevski zbor res zmožen, pa tudi vnet, v dokaz temu naj še pristavim, da je iz posebne prijaznosti tekom letošnjega leta že sodeloval tudi pri dveh veselicah, katerih več priredi vsako leto tukajšno kat. rok. društvo v prelepem „*Kat. Domu*“. Pri božični veselici je proizvajal cerkveni zbor „*Božični oratorij*“ zložil A. F. Müller, op. 5., pri veselici pa, ki se je priredila dne 20. aprila v proslavo 25 letnice Leona XIII., istega skladatelja oratorij op. 12. „*sv. Elizabeta*“. Za oba oratorija se je rabilo primeroma le malo skušenj, a uspela sta prav dobro.

In s tem sklepam svoje poročilo. Izrekam le še iskreno željo, da bi pod spretnim vodstvom gosp. nadučitelja Levstika se i nadalje še mnogo let na Vrhniki tako lepo in navdušeno prepevalo v čast in slavo božjo, kot doslej! Bog daj!

Fr. Bernik.

V Selcih nad Škofjo Loko se je pelo veliki teden in velikonočne praznike sledeče:

Veliki četrtek, *Introitus, communio in Pange lingua* koralno; *Kyrie* iz *Missae in honorem S. Joseph* zl. P. A. Hribar. *Gloria* iz *M. Tota pulchra es Maria* zl. P. A. Hribar. Druge dele iz *Missae „Brevis“* zl. Giov. Pierluigi da Palestrina, *Graduale Christus factus* zl. A. Foerster. *Offertorium koralno in himno Dominus Jesus* zl. G. Hribar.

Veliki petek zjutraj, *Popule meus* zl. T. Ludovico da Vittoria (1560). *Crux fidelis* Janez IV. kralj portugalski (1604). *Vexilla Regis* harmoniziral P. H. Sattner.

Zvečer: *Vere languores nostros, moški zbor* zl. Antonio Lotti, *Miserere* zl. G. Palestrina. *Lamentacije* zl. A. Foerster, *Ave verum corpus* zl. W. A. Mozart. „*O kak solz studenec lije*“ zl. I. Hladnik. *Ecce quomodo moritur justus* zl. Jacobus Gallus (1591). *Ecce lignum crucis* zl. P. A. Hribar. „*O sladki sveti križ*“ zl. P. A. Hribar. *Očitanje* zl. A. Foerster.

Veliko soboto zjutraj, *Kyrie* zl. Palestrina, *Gloria, Sanctus in Benedictus* iz *Schutzengel-Messe*. I. Schweitzer Op. 27. *Alleluja, Confitemini Domino, Laudate in Magnificat* zl. A. Foerster. *Popoldne: Angelus Domini, moški zbor* zl. A. Foerster. *Te deum* čveteroglasno zl. Ig. Hladnik. op. 10. *Tantum ergo I.*, zl. P. A. Hribar. *Regina Coeli*, zl. A. Foerster.

Veliko nedeljo pri slovesni maši: Tantum ergo zl. Pogačnik. Missa Solemnis zl. Ig. Hladnik Op. 38. Graduale zl. A. Foerster. Offertorium za dva kora zl. Ig. Hladnik. Regina coeli zl. Iv. B. Tresch. Introitus in communio koralno.

Veliki ponedeljek: Missa in hon. s. Joseph zl. Franc Kimovec. Graduale zl. A. Foerster. Offertorium Angelus Domini zl. Iv. B. Tresch. Regina coeli zl. Ig. Hladnik. Tantum ergo moški zbor zl. I. C. Waldeck.

Slovenske pesmi prepevamo največ Ig. Hladnikove in pa P. A. Hribarjeve.

Jakob Uranič, organist.

S potovanja. Pridružil sem sa sredi aprila t. l. rimskim romarjem na Goriškem. Gnala me je želja v sv. mesto in še na druga znamenita božja poto lepe Italije. Ker je že usoda hotela, da sem stanoval v Rimu čisto med samimi tujci, ločen od drugih sopotnikov, sem mnogo tudi sam pohajal po Rimu in nekega dne sem našel v Lateranski cerkvi veliko mašo z asistenco, le škoda, da sem prve dele zamudil in prišel šele k ofertoriju.

Kor z močnimi orglami je v presbiteriji na evangelijski strani. Videlo se je iz cerkve le malo skoz lepo izrezano in bogato pozlačeno omrežje, vendar sem opazil dirigenta in pevce v koretljih. Orgle so donele mogočno pa mirno, poznalo se je takoj, da jih je postavil kak večji mojster. To ni bil glas, kakor sem že mnogo slišal praviti o italijanskih orglah in se deloma tudi sam prepričal po tržaških cerkvah, kjer je mnogo šumenja, vendar od vseh strani — praznota. Te orgle so me spominjale na koncertne orgle Štefanijine dvorane v Gradci. Kdo da jih je postavil — nevem. Velike piščali v pročelju so kot iz srebra, vse drugo je pozlačeno, da človeka kar slepi. Kakor je poleg dobrega štedilnika treba še dobre kuharice, tako je treba tudi poleg dobrih orgel še dobrega organista in tu je tudi bil. — Pela se je maša od kacega novejšega mojstra s spremljevanjem orgel. Pela pa se je prav dobro, zlasti Sanctus je bil tako precizno izpeljan, da si boljše ni mogoče želeli. Ako me ne vara uho, so peli samo moški, tudi sopran in alt. Poznalo se je to čisto malo, vendar bi bilo bolje, da bi bili peli ta dva glasa dečki; toda tako malenkost se že prežrè. Reči moram, da ti ljudje znajo rabiti orgle in svoje glasove.

Kakih pet dni pozneje pa sem bil v Padovi pri sv. Antonu. Bila je velika maša ob eno četrto na 12. uro na grobu sv. Antona, ki je v poprečni ladiji na evangelijski strani cerkve. Ravno v tej ladiji na nasprotnem koncu pa je nad altarjem kor za orgle in pevce. Vse je rudeče zagrnjeno, le pročelje orgel (zgolj cin) se vidi na široko od ene do druge stene, da sem takoj uvidil, kako velike da so orgle. Ob glasu zakristijskega zvona zagromè orgle, da so se tresle tla pod nogami. Po kratki kadenci preskoči na II. manual, prevzela me je čudna miloba in me prestavila, kakor na drugi svet. Te orgle zaslužijo imè: Kraljica vseh instrumentov. Začel se je introitus: „Os justi“. Kako mojstersko so ga peli in kako precizno je bilo spremljano to krasno koralno petje!

Ne gre mi v glavo, kako da si nekateri ljudje večjih slavnosti brez instrumentalne godbe misliti ne morejo, ko je vendar med tem dvojnim razloček, kakor med krepostjo in strastjo! Zraven pa če še pomislimo, da pri takih orglah, kakor sem jih v omenjenih cerkvah slišal, en sam človek nadomesti celi orkester. Koliko se v mnogih krajih izmeče za slabo godbo, ko bi takó lahko se vzdrževal velik pevski kor.

Mislil sem si: Tu sem naj bi prišel, kdor ima zakrknjeno srce! Ako mu ne seže noben opomin, nobena pridiga do živega, to petje ga bo ganilo, tu se mu bo srce spet odprlo in bo sprejemljivo kot srce otroka. Maša mi je bila tudi tu neznana kakor tudi ofertorij „Veritas mea“; in oboje je bilo, moram reči — mojstersko! Kako pa so začeli, potem naraščali in kako se povzdignili! Vseskozi ni bilo opaziti najmanje pomote, le Dominus vobiscume! ali pa saeculorum! to me je motilo. Pa če Italijani s svojim gibčnim jezikom ne morejo latinščine tako izgovarjati ko mi, jim jaz ne morem pomagati, na-me je le napravilo vse petje neizbrisljiv vtis.

Par dni pozneje sem prinesel srečno svoje kosti domov, srce pa je ostalo tam doli na veliki božji poti.

Kranjski Janez.

Žabnica na Koroškem. Za uvod naj povem le to, da je bil moj prednik v orglanju tu mož, ki je služboval 42 let ter po svojem očetu s službo vred podedoval cerkvenoglasbeno vednost. Koliko je znal, o tem še ne govorim.

Pred dvema letoma sem jaz dobil to službo. Ko pridem v novo faro, bilo je prvo vprašanje: Ali imate kaj pevcev? in rekli so mi preč. gosp. dekan, da pevci se bodo že dobili, samo izvežbati jih bode treba. Res je bilo tako; precej drugi dan sem že imel zadostno število pevcev. Bil sem vesel in zlasti zato, ker sem tudi svoj instrument dobil. Prišel sem takoj podučevati za prihodnjo nedeljo iz „Cecilije“, kar je bilo najbolj potrebno. Seveda moje „novotarije“ se ljudem niso dopadle, pričeli so žalovati za starimi okroglini pesmimi. Mislil sem si, da sčasoma bodo ljudje pozabili na staro in potem bode vse boljše; in zadel sem jo, saj danes govoré, da jim novo dopade.

Prišel sem se truditi s pevci vred; skoz 4 mesece skoraj vsak večer smo imeli vaje po poldrugo uro in v kratkem smo se naučili dovolj slovenskih pesmi. Potem smo pričeli z latinskimi skladbami. Približala se je kmalu velika noč, vse je bilo radovedno. Pri skušnjah sem imel dovolj poslušalcev, posebno pri latinskih skladbah. Govorilo se je, da bodedo „laško“ peli v cerkvi in govorilo se je mnogo, kako da gosp. dekan, ki je vendar Slovenec, pripušča v cerkvi „laško peti“ i. t. d. Velika noč je prišla in ž njo čas za stare ženice. „Oh kako bodo peli?“ — „Alleluja“ pri božjem grobu je zadonel 4glasno po Foersterjevi harmonizaciji; „Te Deum“ tudi latinski od A. Foersterja, seveda ljudem predolg in „lašk“. To se jim ni dopadlo, ker še nikdar ga niso slišali. Eni so pač rekli da je lep, drugi pa da ni. Pri vstajenju so se pele p. A. Hribar-jeve in Zupan-ove pesmi; vse bi bilo dobro, samo okrogle niso bile. Prej vse „marsch-in polka-tempo“ in naenkrat nič; rekli so: Nič ni blo „lustig“, posebno ker nisem hotel „marša“ orglati, ko so v cerkev prišli. Mnogo bi lahko omenil, pa saj je stvar že dovolj znana. Jaz sem pozabil na obrekovanja in ljudje na okrogle. Naj še omenim dapevce podučujem le po zimi, ker po leti moram na sv. Višarje in ondi ni priložnosti za poduk; večinoma moram sam prepevati na sv. Višarjih. — Naučili smo se sledečih pesmi:

„Pred Bogom“ iz Cecilije, 10 skladb; 9 mašnih skladb iz „Slava Bogu“, potem iz „Iz Globine“ zl. Fr. Gerbič in razne druge.

Obhajilne pesmi iz „Slava Bogu“, 14 skladb od Ig. Hladnika opus 14. Iz Cecilije 16 skladb.

Marijine pesmi Ig. Hladnik opus 14 in opus 25. „Ave“. 8 skladb iz Cecilije in še nekatere iz „Slava Bogu“ II. zvezek. Postne in velikonočne iz Cecilije 7 skladb. Ig. Hladnika opus 43, Slava Bogu IV. zvezek in nekatere od Zupan-a. Adventne iz Cecilije 3 skladbe. Božične od P. A. Hribar in od Zupan-a. Litanije pojemo Srca Jezusovega od P. A. Hribar I. in II. in opus 73. od A. Foersterja; potem dvojne lavretanske, na sv. Višarjih pa latinske od Hallerja in od Singenbergerja, „Salve Regina“ od Hallerja. K blagoslovu: Častimo Te; Ljubi Jezus od Miklošiča, in Vsi ponižno od K. Bervar-ja; potem še razne pesmi iz Cecilije ob raznih praznikih svetnikov.

Latinske maše pojeme kakor so pisane celim Gloria in Credo: „Schutzengel-Messe“ in „Kind-Jesu-Messe“ od Schweitzerja, „Missa in h. s. Rosarii“ Ig. Hladnik, „Missa St. Caeciliae“ od A. Foerster, „Missa in hon. St. Aloysii“ od Singenberger, Preis-Messe „Salve Regina“ I. Stehle.

Ofertorije: „Tui sunt coeli“, „Elegerunt“, „Reges Tharsis“ Ig. Hladnik. „Veritas mea“ Kornmüller. „Veritas mea“, „Justorum animae“, A. Foerster, „Terra tremuit“, J. Hladnik, „Terra tremuit“, „Angelus Domini“, Iv. B. Tresch. „Ave Maria“, solo od A. Foersterja, „Ave Maria“, od Kornmüllerja. „Ave Maria“ od I. B. Tresch. „Tantum ergo“ iz Cecilije 6 skladb in iz „X. Tantum ergo“ od P. A. Hribar. „Te Deum“ latinski 4glasno A. Foerster in slovenski iz Cecilije.

Pri črnih mašah pojem koralni Requiem, potem od A. Foersterja, P. A. Hribarja in Ig. Hladnika. Pevcev imam: 3 soprane, 4 alte, 1 tenor in 1 bas. Kar se tiče latinskih maš, pojemo vse pravilno: Introitus, Graduale in Communio koralno z orglami, Graduale tudi figuralno A. Foersterja in celo mašo, kakor je pisana. Responzorije 4glasno A. Foersterja in pri navadnih blagoslovnih mašah vse slovensko. — To je popis našega delovanja, iz katerega vidite, da se tudi v Korotanu trudimo za zboljšanje cerkvene glasbe, dasitudi nas je žalibog še prav malo. Drugič poročam več o naših razmerah. *Josip Kavčič*, orglavec.

Razne reči.

— Nov list za cerkveno glasbo „Gregorianische Rundschau“ je začel izdajati v Gradcu vseučilišni profesor dr. Ivan Weiss s pomočjo sekovskovskega benediktinca P. Mihaela Horna. Izhaja v založbi „Styria“ in stane 3 K. Po prvih dveh številkah obeta postati list to kar pove naslov: gregorijanski obzornik. Že v teh dveh prvih številkah je toliko raznovrstne stvarine, da bo vsakdo dobil kaj sebi primernega. Najbolj važen za nas je seveda program, podlaga in namen lista. Uvodni članek nas seznanja z namenom lista, ki je isti ki ga imajo mnogi drugi cerkvenoglasbeni listi, namreč: poveljčevati sv. liturgijo z glasbo ki je vredna sv. opravila in dvigati ljudska srca k Bogu in jih blažiti, ali z drugimi besedami: čast božjo in dušni blagor bližnjega. Podlaga pa, na kateri hoče ta namen udeleževati, je duh gregorijanskega korala, ki naj prešinja vso glasbo, ki se rabi pri službi božji. Pot, ki naj list vodi do cilja, so ukazi in naredbe sv. cerkve. Glede korala stoji na stališču pisma papeža Leona XIII. z dne 17. majnika 1901. ki ga je pisal soleskememu opatu. Ozirati se hoče tudi na liturgijo, ki je imela in ima še vedno velik upljiv na cerk. glasbo. Polemika mu ni mar. To je v glavnih potezah osnova lista, ki utegne postati velike važnosti za razvoj cec. ideje v Avstriji, zakaj po njem se bode marsikdo začel zanimati za cec. interese, marsikdo bo začel spoznavati cec. društvo, ki se je dosedaj malo ali nič zmenil zanj ali mu celò nasprotoval. Da se bo to res zgodilo, za to nam je porok vsestranska temeljita glasbena izobrazba mož, ki list vodijo, porok so nam zanimi članki, ki jih je list prinesel že v prvih številkah. Koliko razne stvarine in kako temeljite obdelane! Zgodovinske, znanstvene razprave se vrste z osebnimi poročili, dobri referati in recenzije z raznimi dopisi. Res obzorje je široko, podlaga solidna, življenska moč lista je velika, ker crpa iz neusahljivih vrelcev globokega spoznanja duha koralnih spevov. Zato list prav toplo priporočamo vsem, ki jim je za razširjanje in poznavanje cecilijanske ideje, cecilijanskih teženj.

Fr. K.

— Veleč. g. M. Štrakl, koralist stolne cerkve v Mariboru, je sestavil in z dovoljenjem preč. kn. šk. ordinarijata v Mariboru na svitlo dal za slovenske organiste „Officium Defunctorum ali sv. opravila za mrtve“. — Ker obsega jako lična in prirodna knjiga vsa opravila za mrtve in se ozira tudi na rimski, ljubljanski in krški obrednik, morejo jo rabiti tudi duhovniki sploh in zlasti oni navedenih škofij. Note so pisane v vijolinskem ključu in se popolnoma ujemajo z reziško izdajo Vezana knjiga se dobiva pri Cecil. društvu v Mariboru za 1 krono 60 vinarjev. Sezite po nji, ker je v resnici priporočanja vredna; prav tako, kot g. Štraklov „Obrednik za organiste“.

Oglasnik.

Stari latinski pesnik Horacij pravi: „Nonum prematur in annum!“ Gotovo predolg čas, da se po njem ravna izdaja kakega umotvora, za kateri je treba samo nekoliko ur breznapornega dela. Na Češkem in drugod je bila še v prvi polovici prejšnjega stoletja marsikje navada, da je moral vodja cerkvene glasbe vsako leto za „žegnjanje“ zložiti novo instrumentalno mašo, sicer ga niso čisto nič čislali ali so ga celò pogнали; tu so bili uže urnejši nego stari Rimljani. Pa kaj še pri nas! Mi živimo vendar v dobi pare in elektrike, zakaj bi ne izdajali umotvorov še v krajših rokih? Hvale vredno bi bili pač, ako bi bilo vse, kar se v notah izdaja za božični, postni, velikončni čas i. t. d. z vsemi pesmicami Marijinimi skup, blago dostojno za službo božjo, za povzdigo cerkvene glasbe in koristno za napredek Cecilijinega društva. Kakšne da so bile gori omenjene „žegnanske“ maše, si lahko predstavimo. Kdaj so jih uže molji požrli! Kakšne da morejo biti tudi naše skladbe, ako je hitro izdajamo, o tem se more vsak prepričati. Zadržji smo na tem mestu oglasili nove Hladnikove pesmice, katerim sicer ne odtegujemo priporočila — naj se le pojo pri šmarnicah in privatnih pobožnostih — a vendar obžalujemo, da skladatelj 45. opusa ni pazil več na čisto harmonijo in na okusno in spretno izpeljavo posameznih stavkov. Novi zvezek 15 Marijinih pesmi pod imenom „Češčena Kraljica“ ima dve pesmici iz prejšnje zbirke „Ave“ istega skladatelja. Izmed drugih je št. 4. najmanjše glasbene vrednosti; melodija leta okoli sem pa tje v akordnih stopinjah, kar je že preveč obrabljeno. Poleg ene že znane sta najlepši še št. 6. (gotovo mora stati v začetku 8. strani dvojemka g—b namestu b—d) in št. 11. (kvinte od 11. do 12. takta pač ni treba). V nekaterih pesmicah prevlada genre nemškega „ländlerja“ ali „jodlerja“, v drugih se išče secesionizem, in se pokvari gladki mili tok melodije. Dokaz, da bi zaslužil ta zvezek še pazljivega pregleda, je v št. 10. oktava v sopranu in basu ter neharmonična prečnost v 17. taktu; tudi bi bila modulacija v št. 13 in h koncu št. 3. lahko spretnješa.

Današnjemu listu je pridana 5. štev. priloge.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.